

Kaunis kaupunkiympäristö:

Mikkeli valitsi suomalaisen kiven

Mikkeli ei saanut tarjouskilpailussa oikeaa värisävyä pyytämiinsä luonnonkiviin. Päätettiin pyytää uudet tarjoukset kotimaisilla kivillä ihan eettisistäkin syistä, Maini Väisänen sanoo.

Mikkelin kaupungissa käytiin kamppailu ulkomaisen ja kotimaisen luonnonkiven välillä. Lopulta suomalainen kivi valittiin päällysmateriaaliksi.

Mikkelin tekninen lautakunta valitsi Hallituskadun luonnonkivien toimittajaksi OK Graniitti Oy:n. Graniittilaatat asentaa Kivi-Kirjavainen Ky. Asennusurakasta jouduttiin järjestämään kaksi tarjouskilpailua, koska ensimmäisen kilpailun voittaneen urakoitsijan kanssa ei päästy sopimukseen toimitettavien kivien laadusta.

- Kivien värisävy ei ollut oikea. Lautakunta päätti aloittaa uudet neuvottelut, ja nyt vaihtoehtoina olivat suomalaiset kivet, jo eettisistäkin syistä. Ensimmäisen urakan voittaneen tarjouksen kivet olisivat olleet kiinalai - sia, Mikkelin kaupungin yhdyskuntatekniikan päällikkö Maini Väisänen kertoo.

Ensimmäisessä tarjouskyselyssä pyydettiin kivet asennettuna, ja halvimman tarjouksen tehnyt tarjosi ulkomaista kiveä, jonka värisävy ei ollut haluamaamme. Teknisen lautakunnan hyväksynnän jälkeen kävimme uuden tarjouskierroksen, jossa kivitoimitus ja asennustyö kilpailutettiin erikseen. Lautakunta piti tärkeänä, että uusi tarjous käytäisiin suomalaisten kivien kesken. Kivien väri määriteltiin kotimaisten kivien tuotenimistä. Esimerkiksi punaisesta kivistä annettiin neljä kivivaihtoehtoa, tarjous saatiin kuudelta toimittajalta. On tärkeää, että hankintayksikkö saa juuri sitä, mitä se tarvitsee. Hankinnan kohde voi toisinaan olla hyvin rajallinen, jos kyseessä on esimerkiksi aiemmin tehdyn urakan jatko. Tai joskus alueen identiteetin vuoksi tai muista taiteellisista syistä vain tietyt kivimateriaalit tulevat kysymykseen, Väisänen sanoo.

Vuonna 2009 tehtiin Hallituskadun osuus välillä Mikonkatu-Maaherrankatu (2420 m²) ja 2010-11 urakoidaan Maaherrankadun-Mannerheimintien välinen osuus (4283m²). Koko kivetty katu on varustettu sulatusjärjestelmällä. Hallitustori kivetään kokonaan. Vanhat kivet käytetään uudelleen ja uutta kiveä ostetaan noin 3000 neliötä lisää, kertoo Väisänen .

Katulämmitys koko kadulle

- Vaikeinta työssä oli jalankulkuliikenteen järjestelyt ja liikkeisiin johtavien väylien pitäminen avoimina. Katualueella oli myös muita toimijoita ja rakenteita, kuten kaapelit, vesihuolto ja kalusteet, luettelee Väisänen.

Hallituskadun ja torin rakennusurakan kustannusarvio on 4,5 milj. euroa. Erialaisten tukien jälkeen kaupungin maksettavaksi jää noin 2,8 milj. euroa. Kaupunki saa Ely-keskuksen avustusta 25 prosenttia ja toriparkki maksaa torin ennallistamisesta arviolta 700 000 euroa.

Tulevan kävelykadun alusrakenteiden ja katulämmityksen rakentamisurakka on tilattu Maarakennus Talpa Oy:ltä, ja kivityöt tekee Kouvolan Kiviasennus Oy.

Aineettomat arvot nostettava osaksi hankekilpailua

- Suomalaisen kiven alkuperä ja kivit tuotteiden eettinen tuotantotapa nostavat suomalaisten kaupunkien arvoa, sanoo Mikkelin keskustan kehittämissyhistys Mikke ry:n toiminnanjohtaja **Janne Viitamies**.

- Pyrimme siihen, että kaupunkikeskusta uudistuisi jatkuvasti. Näin pyrimme uudistuvan pikkukaupungin brändiin. Luonnonkivi on keskustauudistuksen tärkein materiaali julkisilla paikoilla. Eettinen pohdinta kiven alkuperästä ei ole Suomessa ollut vielä tarpeeksi ajankohtaista, sanoo Viitamies.

Hän toteaa, että materiaalin aineettomat arvot tulee nostaa kilpailun ratkaisuperusteiden joukkoon aineellisten ja taloudellisten seikkojen lisäksi.

Suomalaisen kiven alkuperä ja kivit tuotteiden eettinen tuotantotapa nostavat suomalaisten kaupunkien arvoa. Kävelykatujen materiaalivalinnat tehdään yli sukupolvien. Lapsenlapsiemme pitäisi voida kertoa omille lapsenlapsilleen tarinaa kaupungin katukivistä.

Laajempaa tarkastelua hankintoihin

- Hankintatoimessa valitettavan usein tehdään päätökset suppean tarkastelun perusteella, vertaillaan ainoastaan suoranaisia välittömiä hankintahintoja. Halvalla hankittua tuontivaihtoehtoa perustellaan veronmaksajien ja yhteiskunnan varojen säästöllä. OK Graniitin toimitusjohtaja **Eero Pietarila** sanoo.

Kuitenkin jokaisen hankkeen lopulliset kokonaiskustannukset selviävät Pietarilan mukaan usein vasta jälkikäteen. Ne jakautuvat karkeasti seuraaville tahoille: rakennuttajalle/tilaajalle, hankkeeseen osallistuville urakoitsijoille ja lähiympäristön liikkeille ja palveluntuottajille. Lisäksi on otettava huomioon myös ulkopuoliset tahot, kuten jakeluliikenne, joukkoliikenne ja tavalliset kadunkäyttäjät, Pietarila huomauttaa.

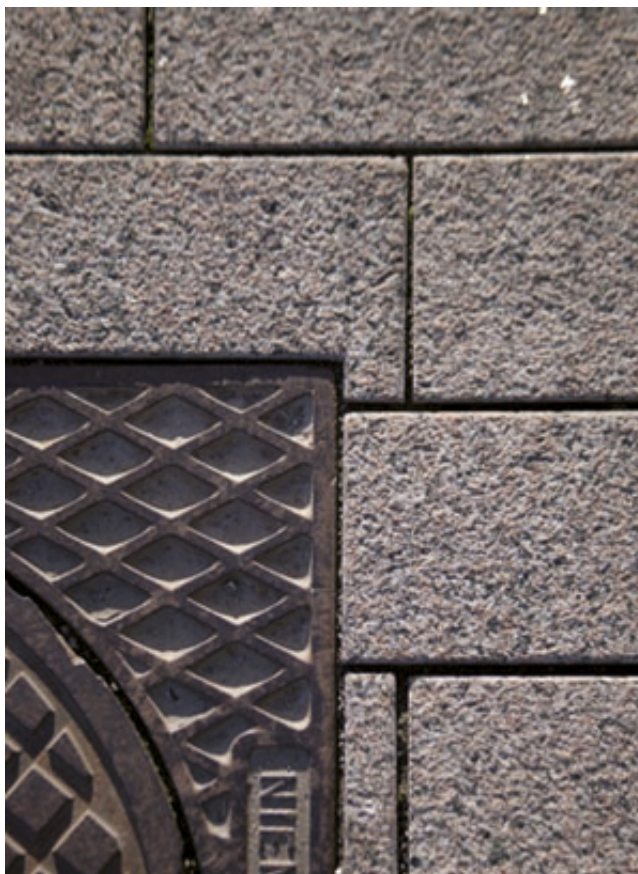
Aikataulu venyy - hinta nousee

Eero Pietarila muistuttaa myös siitä, että aikataulun venymisen aiheuttamat todelliset yhteiskunnalliset menetykset ovat useimmiten todella merkittäviä verrattuna kivihankinnan kokonaisarvoon.

- Varsin usein törmätään tilanteisiin, joissa materiaali ei vastaa sopimusasiakirjoja, mutta kaukomailta tullut erä hyväksytään, tosin ”pitkin hampain”, koska toimitusajat ovat pitkiä. Voidaankin kysyä, onko hankinnassa tällöin toimittu yhteiskunnan etujen mukaisesti.

Tekniset ominaisuudet huomioitava myös

Pietarila painottaa, että tehtäessä vertailuja eri vaihtoehtojen kesken voidaan tarkastelukulmaa laajentaa myös teknisiin ominaisuuksiin.

- Katu- ja toripinnoitteiden mitoituksen keskeinen tekijä on yleensä taivutusvetolujuus, jolle tarjouspyynnössä on määritelty alin sallittu arvo. Samaten vedenimukyvyllä on määritelty suurin sallittu arvo. Kaikki kivityypit, jotka täyttävät nämä rajat, on teknisesti hyväksyttävä. Tällöin nouseekin esille muutama mielenkiintoinen kysymys: jos tarjouspyynnössä on määritelty kivilajiksi esimerkiksi harmaa 100 mm paksu laatta ja vaadittava vähimmäistaivutusvetolujuus, voi olla että samaan taivutuslujuuteen päästään Kurun harmaalla jo 80 mm paksuna. Näin ollen yhtä kestäväään lopputulokseen päästäisiin ohuemmalla laattalla, joka on edullisempi valmistaa, kuljettaa, käsitellä ja asentaa. Nämä seikat vähentävät myös hiilijalanjälkeä.

- Samaten vedenimukyvyn ollessa pieni, kiven taipumus imeä epäpuhtauksia vähenee. Tämä on esteettinen asia, joka useimmiten ohitetaan vertailuja tehtäessä, hän lisää.

Mikkelin kaupunki hankki kivimateriaalit ja asennuksen omina erillisinä hankintoina. Asennustyötä aloitettaessa asennusurakoitsija huomasi, että aloituskohdassa suunnitelman mukaista kivilimitystä olisi kaatojen takia syytä muuttaa hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Tämä taas vaikutti kivien mittoihin, jotka pystyttiin hoitamaan kolmen päivän viiveellä. Katulämmityksen mukanaan tuomat lisävaateet työmaalle aiheuttavat usein tarpeen reaaliaikaiselle aikataulun säädölle, jolla myös kivitoimitusten määriä ja tyyppejä ”hienosäädetään” viikkotasolla, kuvaa Eero Pietarila Mikkelin projektia.

Rakennetussa, toimivassa kaupunkiympäristössä korjausrakentaminen on aina haaste liikennejärjestelyineen ja aikatauluineen. Projektin aikaiset yllättävät tarpeet, suunnitelmamuutokset, materiaalin rikkoontumiset, inhimilliset virheet ja muut seikat saattavat aiheuttaa huomattavia aikataulumuutoksia, jos kivimateriaalin toimitusajat tai -matkat ovat pitkiä. Valittaessa kotimaisia kivimateriaaleja pienennetään logistista aikatauluriskiä, Pietarila painottaa.

Eero Pietarilan kulmakivet

Kotimaisen kiven edut:

- hyvä logistiikka, valmiudet muutoksiin
- hyvä turvallinen testattu materiaali
- helppo jäljitettävyyden tulevia tarpeita varten
- lyhyet kuljetusmatkat ja tehokas tuotanto, joilla minimoidaan hiilijalanjälkeä.
- hyvä työllisyys pitkän elinkaaren tuotteissa
- ulkonäkö, joka sopii suomalaiseen maisemaan ja viestii suomalaista identiteettiä.

Faktat

OK Graniitti Oy toimitti Mikkelin Hallituskadun kotimaiset graniittimateriaalit 1-vaiheeseen kesällä 2009.

Toimitus sisälsi noin:

- 2500 m² laattoja
- 200 m² noppakiviä
- 100 jm reunakiviä.

Toimiva yhteys rakennuttajalta urakointiin

Suomalaisen kiven ja ylipäätään kivenkäytölle Suomessa tulisi Pietarilan mielestä pitkäjänteisesti kehittää uusia käyttömuotoja, joissa monet luonnonkiven ylivoimaiset ominaisuudet pääsisivät rakentamisessa oikeuksiinsa. Näitä seikkoja ovat esimerkiksi paloturvallisuus, helppohoitoisuus ja itäiden vastustuskyky.

- Kiven saaminen järkevaksi ja kustannustehokkaaksi rakennesosaksi edellyttää suunnittelijalta riittävästi tietoa kivirakentamisen tämän päivän mahdollisuuksista ja kykyä

Mikkelin tavoitteena on kaupungin brändin kehittäminen. Mikkelissä luonnonkivi on keskeinen materiaali keskustojen uudistamisessa.

huomioida ne rakenneratkaisuja suunniteltaessa.

Reilun kahdenkymmenen vuoden perspektiivillä voin todeta kiviprojekteihin mahtuneen kohteita, jotka on suunniteltu todella ammattimaisesti ja toisaalta kohteita, joissa suunnittelija on ollut ensimmäistä kertaa tekemisessä luonnonkiven kanssa. Toimivan konseptin luominen akselille ”rakennuttaja- arkkitehti-rakennesuunnittelija- kiviurakoitsija” onkin eräs suomalaisen kiviteollisuuden suurista tulevaisuuden haasteista, mutta samalla myös mahdollisuuksista.

Lähde: http://finstone.fi/lehti/kaunis_kaupunkiymparisto.php